

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน ประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

THE ADMINISTRATIVE FACTORS OF COMMUNITY ENTERPRISE
IN A TYPE OF PROCESSING AND FOOD PRODUCTS IN MUANG DISTRICT,
PHETCHABUN PROVINCE

จีรภา คุ่มสุวรรณ¹ ปาณิสรา คงปัญญา²

JEERAPA KHUMSUWAN¹

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

²อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน และ 3) เพื่อเปรียบเทียบสถานภาพทั่วไปกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่จดทะเบียนกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 234 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ f-test ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านการวางแผนด้านการจัดการกลุ่ม ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการสั่งการ ด้านการประสานงาน ด้านการรายงาน ด้านการจัดทำงบประมาณ 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน โดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) เปรียบเทียบสถานภาพทั่วไปกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน จำแนกตาม จำนวนสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รายได้เฉลี่ยของกลุ่ม จำนวนเงินทุนของกลุ่ม ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม พบว่า รายได้เฉลี่ยของกลุ่ม จำนวนเงินทุนของกลุ่ม ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้น จำนวนสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ, การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร, วิสาหกิจชุมชน

Abstract

The purposes of this study were: 1) to study the administrative factors of community enterprises 2) to compare the personal factors and the administrative factors of the community enterprises and 3) to compare the general status and the administrative factors of the community enterprises in a type of processing and food products in Muang district, Phetchabun province. The sample group of this study consisted of 234 members of the community enterprises which registered as community enterprises in a type of processing and food products with the Provincial Community Development Office of Phetchabun. The sample group was selected by multistage sampling. The questionnaires were used for data collection. The statistics used included: frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and f-test. The results were found that: 1) The administrative factors of community enterprises in 7 aspects were rated at a high level including: planning, grouping, employee selection, ordering, liaison, reporting, and budgeting 2) The comparison of the personal factors and the administrative factors of the community enterprises on a whole and each aspect was significantly different at level of $\alpha = 0.05$ and 3) The comparison of general status and the administrative factors of the community enterprises classified according to the number of members in the community enterprise, the average income of the community, community budget, and time-length of community establishing was found that the mean scores of the average income of the community, community budget, and time-length of community establishing, were significantly different at level of 0.05, while the number of members in the community enterprise was not different.

Keywords : The Administrative Factors, Processing and Food Products, Community Enterprise

บทนำ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เผชิญกับวิกฤติเศรษฐกิจหลายครั้ง ทำให้รัฐบาลในแต่ละยุคสมัยต่างก็มีแนวความคิดที่จะหาวิธีทำให้ประเทศสามารถกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศ ให้มีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลก สำหรับรัฐบาลไทยที่ผ่าน ๆ มาจึงกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจโดยมองภาพเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมายที่จะรักษาไว้ซึ่งการเติบโตของเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพและเสถียรภาพ เน้นความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานราก และการสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจภายในประเทศกับเศรษฐกิจโลกอย่างรู้เท่าทันภายในระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ด้วยความเชื่อมั่นว่าสังคมไทยยังมีศักยภาพและสามารถพัฒนาขึ้นมาได้ รัฐบาลจึงหาทางที่จะสร้างรายได้ให้กับประชาชนและประเทศชาติ ทั้งนี้ต้องหาทางเปลี่ยนมุมมองในชุมชนให้เห็นว่าสิ่งที่ตนมีอยู่นั้น คือทรัพย์สินที่มีราคาสามารถเพิ่มรายได้ หากรู้จักการจัดการกับทรัพย์สินนั้นอย่างชาญฉลาด (สมพงษ์ ดันตังศ์ไพศาล, 2555)

วิสาหกิจชุมชนเป็นนโยบายของรัฐบาล ในการแก้ปัญหาภาพรวมของประเทศ เนื่องจากวิสาหกิจชุมชน เป็นการประกอบการเพื่อการจัดการของชุมชน โดยคนในชุมชน อย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน นอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนยังเป็นองค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน สร้างรากฐานที่มั่นคงให้ประเทศ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างพอเพียง ซึ่งจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้าให้ได้รับการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และมีอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นเลขาธิการ (พงศ์พันธุ์ เขียวหิรัญ และคณะ, 2550)

จังหวัดเพชรบูรณ์ได้ดำเนินการตามนโยบายของประเทศโดยดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ว่าด้วย “การเสริมสร้างพลังให้ทุกภาคส่วนสามารถเพิ่มทางเลือกการใช้ชีวิตในสังคมและมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ซึ่งส่งเสริมให้ทุกคนสามารถแสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง สนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ส่งเสริมให้ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพลังร่วมในการพัฒนาสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557)

ในส่วนของแผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2558-2561 ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาออกเป็น 5 ประเด็น ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาประเด็นที่ 3 มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงของคนและชุมชน ภายใต้เป้าประสงค์ 2 เป้าประสงค์ (สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์, 2559) ดังนี้

1. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและ มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
2. สังคมและชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปอาหารที่ได้รับอนุมัติจดทะเบียนจัดตั้งจำนวน 279 กลุ่ม และมีผลิตภัณฑ์เด่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ ปี ๒๕๕๙ เช่น กลุ่มผลิตภัณฑ์ มะขามเปรี้ยวอัดก้อน ผลิตภัณฑ์น้ำพริกมะขามอ่อน ผลิตภัณฑ์กาแฟไร้กาแฟจันรินทร์ กลุ่มแปรรูปอาหารปลอดสารพิษ เป็นต้น วิสาหกิจชุมชนในปัจจุบันมี การบริหารจัดการภายใต้กรอบมาตรฐานการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อกำหนดแนวทางที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน แต่ยังเกิดปัญหาจากชุมชนและท้องถิ่นในการนำไปใช้พัฒนาการบริหารจัดการให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจชุมชนขึ้นพื้นฐานซึ่งจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาให้มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ แต่การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังประสบปัญหาหลายด้าน เช่น การบริหารการจัดการกลุ่มและสมาชิก การวางแผน การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน การจัดทำงบประมาณ และ วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ขาดแคลนวัตถุดิบ เนื่องจากวัตถุดิบบางอย่างหาได้เฉพาะบางฤดูกาล ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ไม่ดึงดูดใจและไม่ได้มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ขาดการรับรองคุณภาพ และขาดตลาดรองรับ ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เงินสนับสนุนไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ดูแลติดตามไม่ทั่วถึง การส่งเสริมความรู้ และการสนับสนุนปัจจัยการผลิตไม่ตรงกับความต้องการของสมาชิกกลุ่ม (สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์, 2559)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน ประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์ มีต้นทุนและผลิตผลทางการเกษตรเป็นหลัก และมีผู้ที่สนใจรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเป็นจำนวนมาก ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจและต้องการที่จะทราบถึงปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ และสามารถนำแนวทางที่ได้ไปพัฒนาในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้สามารถพัฒนาการบริหารจัดการและนำไปสู่ความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพทั่วไปกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน ประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำราและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารจัดการ

นักวิชาการได้ให้ความหมายกันไว้มากมาย ตามแนวทางที่แต่ละท่านได้ศึกษามาเช่น Mary Parker Follett “การบริหารจัดการเป็นเทคนิคการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น” George R.Terry “การบริหารจัดการ เป็นกระบวนการของการวางแผนการจัดองค์การ การกระตุ้นและการควบคุมให้บรรลุจุดหมายร่วมกัน โดยใช้ทรัพยากรบุคคลและอื่น ๆ” James A.F.Stoner “การจัดการคือ กระบวนการ (Process) ของการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organization) การสั่งการ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ความพยายามของสมาชิกในองค์การและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์การกำหนดไว้” หน้าที่ในการจัดการ (The Function of Management) นักวิชาการและนักบริหารได้มีการวิเคราะห์ว่าการจัดการเป็นความรู้ที่มีประโยชน์ ดังนั้นจึงได้จัดการศึกษาหน้าที่ของการจัดการ โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ คือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organization)
3. การจัดหาคนเข้าทำงาน (Staffing)
4. ภาวะผู้นำ (Leading)
5. การควบคุม (Controlling)

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2555) กล่าวว่า การบริหาร บางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน การปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงาน โดยครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ที่เรียกว่า “กระบวนการบริหาร” หรือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า แพมส์-โพสดอร์บ (PAMS-POSDCORB) ได้แก่ การบริหารนโยบาย (Policy) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) การบริหารคุณธรรม (Morality) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting)

แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

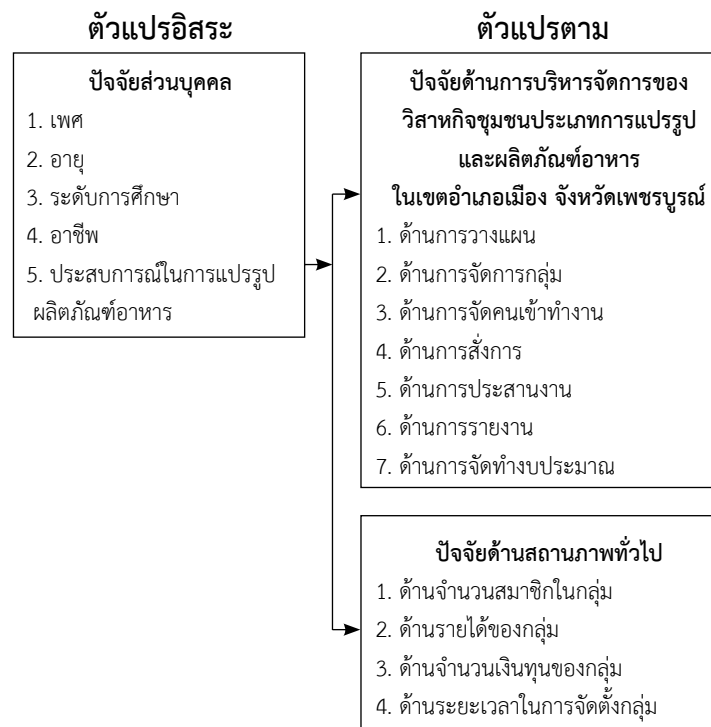
กรมส่งเสริมการเกษตร (2556) ได้ให้คำนิยามคำว่า วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro community Enterprise--SMCE) ระบุว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจชุมชนจากภาคการผลิตและบริการ จากกิจกรรมที่มีความหลากหลายเน้นกระบวนการเรียนรู้และการพึ่งตนเอง โดยการพัฒนาคนควบคู่กับการพัฒนาการร่วมกัน ก่อให้เกิดทางเลือกใหม่ที่สร้างสรรค์จากทุนของชุมชน เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้

เสรี พงศ์พิศ (2552) ได้ให้ความหมายว่า วิสาหกิจชุมชนเกิดจากการที่คนกลุ่มหนึ่งในชุมชนมาร่วมมือกันทำอะไรบางอย่างที่เกี่ยวกับการผลิต การแปรรูป การจัดการทรัพยากร การจัดการทุน การจัดการตลาด โดยมีการซื้อขายในลักษณะสหกรณ์ แต่แตกต่างกันที่ระเบียบและกฎเกณฑ์ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเน้นการแบ่งปัน การช่วยเหลือกัน มากกว่าการแข่งขัน วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นหน่วยที่ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ไม่แตกแยก แบ่งพวก และไม่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง เพราะวิสาหกิจชุมชนคือการเน้นการช่วยเหลือกัน

วิสาหกิจชุมชน คือ การประกอบการโดยชุมชนที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งด้านการผลิต การค้า และการเงิน และต้องการใช้ปัจจัยการผลิตนี้ให้เกิดดอกผลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ด้านเศรษฐกิจ คือ การสร้างรายได้และอาชีพ ด้านสังคม คือ การยึดโยงร้อยรัดความเป็นครอบครัวและชุมชนให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ แบ่งทุกข์แบ่งสุขซึ่งกันและกัน โดยผ่านการประกอบกระบวนการของชุมชน (อานันท์ ตะนัยศรี, 2556)

สรุปว่า วิสาหกิจชุมชน เป็นการรวมตัวกันของคนในชุมชน เพื่อประกอบกิจการของชุมชนดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่คนในชุมชน โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนำมาปรับใช้และสร้างสรรค์ ให้กลายเป็นสินค้าและบริการ โดยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ตามวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ในชุมชนนั้น ๆ เพื่อสร้างการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของชุมชน และก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองของคนในครอบครัวและชุมชนต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่จดทะเบียนกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งหมด 16 ตำบล จำนวน 40 กลุ่ม ซึ่งมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 573 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่จดทะเบียนกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พื้นที่ในการสำรวจกลุ่มตัวอย่างแยกตามตำบล ทั้งหมด 16 ตำบล จำนวน 40 กลุ่ม ซึ่งมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 573 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970; อ้างถึงใน สุทธนู ศรีไสย์, 2551) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุจำนวน 384 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่จดทะเบียนกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ตามตำบล (Stratified Random Sampling) จำนวน 16 ตำบล ขั้นที่ 2 กำหนดสัดส่วนหรือโควตา (Quota Sampling) แบ่งออกไปตามตำบลต่าง ๆ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนอย่างแท้จริง เก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละตำบลโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งเครื่องมือในการวิจัยออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป ประกอบด้วย จำนวนสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่ม จำนวนเงินทุนของกลุ่ม ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน ประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการกลุ่ม ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการสั่งการ ด้านการประสานงาน ด้านการรายงาน ด้านการจัดทำงบประมาณ การให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลอง (Tryout) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความตรงของภาษา เนื้อหา หลังจากนั้นจึงนำมาทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronvach) ได้ค่า Alpha เท่ากับ 0.931 ถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยัง ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิจัย โดยชี้แจงให้ทราบถึงวิธีการและวัตถุประสงค์ของการทำงานวิจัยในครั้งนี้ และให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามตามความเป็นจริงทุกรายการ ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดจำนวน 234 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ ดังนี้ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ค่า t-test และ f-test (one-way analysis of variance: one – way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดการกลุ่ม ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการสั่งการ ด้านการประสานงาน ด้านการรายงาน ด้านการจัดทำงบประมาณ พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน

โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสั่งการ รองลงมาคือ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการประสานงาน ด้านการวางแผน ด้านการจัดการกลุ่ม ด้านการรายงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดทำงบประมาณ

2. เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. เปรียบเทียบสถานภาพทั่วไปกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย จำนวนสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รายได้เฉลี่ยของกลุ่ม จำนวนเงินทุนของกลุ่ม ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม พบว่า รายได้เฉลี่ยของกลุ่ม จำนวนเงินทุนของกลุ่ม ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้น จำนวนสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดการกลุ่ม ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการสั่งการ ด้านการประสานงาน ด้านการรายงาน ด้านการจัดทำงบประมาณ พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสั่งการ รองลงมาคือ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการประสานงาน ด้านการวางแผน ด้านการจัดการกลุ่ม ด้านการรายงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดทำงบประมาณ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการจัดการที่ดี บุคลากรมีศักยภาพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ มุ่งเน้นการเพิ่มรายได้ มีความพร้อมในการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลหลักภายในและภายนอก เพื่อประกอบการวางแผนด้านการจัดองค์กร มีความเข้าใจโครงสร้างหน้าที่ของกลุ่ม ผู้นำสามารถสั่งการงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานให้เป็นที่ทราบทั่วถึงกันจึงทำให้การบริหารวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บำเพ็ญ เขียวหวาน และคณะ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยภายในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกลุ่ม พบว่า ปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ความร่วมมือร่วมใจของสมาชิก ความเข้มแข็งของผู้นำ ความชัดเจนของเป้าหมายและทิศทางของกลุ่ม มีการกำหนดกฎระเบียบของกลุ่มที่เหมาะสม การไหลของข้อมูลข่าวสาร การพบปะกันอย่างสม่ำเสมอของสมาชิกกลุ่ม การจัดสรรผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม และมีวัฒนธรรมของชุมชนที่ดี

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาดา แสงดวงดี และคณะ (2557) ศึกษา

เรื่อง ความต้องการสื่อและสารสนเทศเพื่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดนครปฐม ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อสภาพการณ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามตัวแปรสภาพส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ คุณวุฒิการศึกษา ตำแหน่งในวิสาหกิจชุมชน ลักษณะของวิสาหกิจชุมชนที่สังกัด และจำนวนปีที่จดทะเบียนต่างกันประเมินความคิดเห็นต่อสภาพการณ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สังกัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบสถานภาพทั่วไปกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย จำนวนสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รายได้เฉลี่ยของกลุ่ม จำนวนเงินทุนของกลุ่ม ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม พบว่า รายได้เฉลี่ยของกลุ่ม จำนวนเงินทุนของกลุ่ม ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้น จำนวนสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะดา พิศาลบุตร (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า กลุ่มปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนตามความคิดเห็นของสมาชิก ได้แก่ เรื่องประโยชน์ที่ให้กับสมาชิก ระยะเวลาการบริหารวิสาหกิจชุมชน การบริหารสมาชิกและการดำเนินงานที่ดี การจัดการสินค้าและบริการ เมื่อพิจารณาในปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ การลดต้นทุนการดำเนินงานและสามารถสร้างรายได้ที่ดีกว่าซึ่งทำให้รายได้ของกลุ่มมีมากขึ้น ผลผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพมีการเปิดเผยข้อมูลการเงินอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหาร

1. ด้านการวางแผน พบว่า กลุ่มมีการวางแผนประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้มีชื่อเสียงอย่างต่อเนื่องในระดับที่น้อยที่สุด ดังนั้น ควรให้ความสำคัญและเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เช่น สื่อออนไลน์
2. ด้านการจัดการกลุ่ม พบว่า บุคลากรบริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรมน้อยที่สุด ดังนั้น ควรมีมาตรฐานความประพฤติและพฤติกรรมที่บุคลากรของกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการ ผู้บริหาร สมาชิกทุกคนพึงกระทำในการดำเนินงานและการปฏิบัติโดยปฏิบัติไปในวิถีทางเดียวกันภายใต้กรอบคุณธรรม ความซื่อสัตย์ เสมอภาคเท่าเทียมกันเพื่อสร้างรากฐานและรักษาภาพพจน์ของกลุ่มให้เป็นกลุ่มที่มีการเติบโตอย่างยั่งยืน
3. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน พบว่า กลุ่มมีการมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของสมาชิกตามความเหมาะสมน้อยที่สุด ดังนั้น ควรจัดให้มีการทำงานแบบทีม (Work Teams) เป็นการทำงานร่วมกันและส่งเสริมกันไปในทางบวก ผลงานรวมของทีมที่ได้ออกมาแล้วจะมากกว่าผลงานรวมของแต่ละคนมารวมกัน
4. ด้านการสั่งการ พบว่า กลุ่มมีการมอบหมายงานให้สมาชิกทำเป็นลายลักษณ์อักษรที่เข้าใจง่ายน้อยที่สุด ดังนั้น หัวหน้าทีมจะต้องทำความเข้าใจกับภาพรวมของเนื้องานให้ถ่องแท้ หลังจากนั้นให้พิจารณาว่ามีหน้าที่ใดบ้างที่จำเป็นต้องทำ เพื่อเตรียมจัดสรรให้กับลูกทีม โดยที่ยึดงานบริหารจัดการเป็นงานหลักของหัวหน้ากลุ่ม

นอกเหนือจากนั้นค่อยพิจารณาจากระดับความสำคัญของเนื้องานว่างานส่วนไหนที่ควรมอบหมายให้ลูกทีมบ้าง เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการมอบหมายงานให้ลูกทีมต่อไป

5. ด้านการประสานงาน พบว่า กลุ่มมีการประสานงานให้ความช่วยเหลือด้านการตลาดแก่สมาชิกทุกคนน้อยที่สุด ดังนั้น การจัดระเบียบวิธีการทำงานเพื่อให้งานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อลดข้อขัดแย้ง และทำให้งานดำเนินไปได้อย่างราบรื่นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของกลุ่ม

6. ด้านการรายงาน พบว่า กลุ่มมีการจัดทำรายงานสรุปผลการประชุมประกาศแจ้งให้สมาชิกทราบโดยทั่วถึงน้อยที่สุด ดังนั้น ควรมีการแจ้งผลการรายงานในกิจกรรมการประชุมกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม ถือเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้น ผู้นำกลุ่มควรพยามให้สมาชิกมีความเข้าใจว่าการประชุมกลุ่มสมาชิก เป็นหน้าที่ของตนเองในฐานะเป็นเจ้าของกลุ่ม

7. ด้านการจัดทำงบประมาณ พบว่า กลุ่มมีการจัดทำงบประมาณเพื่อส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์อาหารให้ได้จำนวนมากขึ้น เช่น มีของแถมน้อยที่สุด ดังนั้น ควรจัดงบประมาณในการเพิ่มช่องทางในการส่งเสริมการขายให้มากขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ขายสินค้าได้มาก ขายได้เร็ว อย่างมีกำไรและคุ้มค่าที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

1. แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน หน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศต้องให้การสนับสนุน ได้แก่ การส่งเสริมด้านการตลาดอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ให้โอกาสทุกกลุ่มอย่างยุติธรรม สนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนด้านวิชาการ และสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2. แนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ควรเน้นด้านการตลาดโดยเฉพาะตลาดท้องถิ่น ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือสินค้าให้มีความหลากหลาย มีคุณภาพได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับและควรมีการถ่ายทอดความรู้ ส่งเสริม ปลุกฝังความคิดให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจกระบวนการพัฒนาทางบริหารธุรกิจ เช่น การบริหารจัดการด้านการตลาด การเงินการบัญชี เทคนิคการบริหารที่ดี ทักษะการผลิต และหลักการจัดสรรผลประโยชน์ร่วมกัน

3. แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม การพึ่งพาตนเอง และวิธีคิดบวก แนวคิดในการทำงานให้มีความสุข มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น การเข้าอบรมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนการไปศึกษาดูงาน

4. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริม สนับสนุน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านผู้นำ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

5. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริม สนับสนุน ด้านการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาคุณภาพของวัตถุดิบที่จะนำมาผลิตสินค้า ตลอดจนส่งเสริมการผลิตแบบครบวงจร เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับวิสาหกิจชุมชน ประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดเพชรบูรณ์ทั้งหมด เพื่อให้กลุ่มสามารถนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืน

2. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาข้อมูลในเชิงลึก เช่น มีการสัมภาษณ์สมาชิกทั้งหมด โดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ปาณิสรา คงปัญญา และ อาจารย์ ดร. อัญชลี ชัยศรี ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาให้คำแนะนำในการดำเนินการเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ จึงขอขอบพระคุณในความเมตตากรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ประธานกรรมการสอบ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือ และแก้ไข เสนอแนะในการทำงาน ค้นคว้าอิสระในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ได้อบรมสั่งสอนให้การศึกษา แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้สละเวลากรอกข้อมูล

ความสำเร็จและคุณงามความดีที่เป็นประโยชน์อันเกิดจากผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสาทวิชาความรู้อันเป็นสิ่งที่มีความรู้ พร้อมทั้งครอบครัวที่ให้การกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้เมตตาอบรมสั่งสอน ให้แก่ผู้ศึกษาจนได้มีความรู้ สติปัญญาเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต รู้จักการดำรงตนให้เป็นประโยชน์ อยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ด้วยความภาคภูมิใจ

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). **วิสาหกิจชุมชน**. กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

บำเพ็ญ เขียวหวาน และคณะ. (2556). **โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการการพัฒนาแบบบูรณาการ เครือข่าย กองทุนสวัสดิการชุมชน ระดับอำเภอ : กรณีอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร**. กรุงเทพฯ : กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

ปิยะดา พิศาลบุตร. (2557). **กลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พงศ์พันธุ์ เขียวหิรัญ และคณะ. (2550). **โครงการศึกษาจัดวางรูปแบบแผนงานเกษตรอินทรีย์เชิงท่องเที่ยว และการฝึกอบรมให้ความรู้และอาชีพ**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2555). **แนวคิดและความหมายของการบริหารและการบริหารจัดการ**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2559, จาก <http://www.wiruch.com/>.

สมพงศ์ ตันตวงศ์ไพศาล. (2555). **วิสาหกิจชุมชน**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 28 กันยายน 2557, จาก [http:// www.gotoknow.org](http://www.gotoknow.org) .

- สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. **วิสาหกิจชุมชน**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 22 เมษายน 2559, จาก <http://www.mueang.phetchabun.doae.go.th/index1.html>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2557). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์. (2559). **แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ 4 ปี (พ.ศ. 2558 - 2561)**. (ฉบับทบทวน). เพชรบูรณ์ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด.
- สุชาดา แสงดวงดี และคณะ. (2557). **รูปแบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนแนวคิดการดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครปฐมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุทธนู ศรีไธย์. (2551). **สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: จิราภาการพิมพ์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2552). **คู่มือทำวิสาหกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ : พลังปัญญา.
- อานันท์ ตะนัยศรี. (2556). **รูปแบบและปัจจัยในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยศักยภาพเพื่อการ พัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.